

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 23. november 2017
(OR. en)

14823/17

ECOFIN 1008
UEM 324
SOC 753
EMPL 573
COMPET 806
ENV 979
EDUC 429
RECH 378
ENER 467
JAI 1090

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	22. november 2017
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2017) 770 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS euroala majanduspoliitika kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2017) 770 final.

Lisatud: COM(2017) 770 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.11.2017
COM(2017) 770 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

euroala majanduspoliitika kohta

{SWD(2017) 660 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

euroala majanduspoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 136 koostoimes artikli 121 lõikega 2,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Majanduskasv euroalal jätkub ja on muutunud liikmesriikides üha laiapõhjalisemaks. Majanduse elavnemist toetab üha enam sisenõudlus, kusjuures peamiseks majanduskasvu mootoriks on eratarbimine ning suurenemas on ka investeeringud. Tööhõive kasv jätkus 2016. aastal ja 2017. aasta esimesel poolel. Töötuse määr on oluliselt vähenenud, kuid on ikka veel kõrgem kui 2008. aastal. Majanduse elavnemist euroalal iseloomustavad siiski mõned ebatüüpilised jooned: madal baasinflatsioon ja aeglane palgakasv, mis ei kajasta olukorra paranemist tööturul, millele osutavad tööturu standardnäitajad, samuti suur jooksevkonto ülejääk ja püsiv, kuid vähenev investeerimislõhe. Aeglane palgakasv näib olevat tingitud tööturu jätkuvast loidusest mõnes liikmesriigis, madalatest inflatsiooniootustest, mille mõju kandub üle palgaläbirääkimistele, ja väikesest tootlikkuse kasvust. Kodumajapidamiste reaalsissetulek on suurenenud, kuid jääb paljudes riikides alla 2008. aasta tasemele. Euroala riikides püsivad erinevused sellistes näitajates nagu SKP elaniku kohta ja töötuse määr. Pikaajalise töötuse ja noorte töötuse määrad on jätkuvalt kõrged, samas kui vaesus, sotsiaalne tõrjutus ja ebavõrdsus on mitmes liikmesriigis jätkuvalt suureks probleemiks.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (2) Euroala majandusnäitajate põhjal näib, et nõudlust, investeeringuid ja palgakasvu tuleks veelgi toetada, ilma et sellega kaasneks inflatsioonisurve oht, kusjuures samas tuleks edendada sisemist ja välist tasakaalustamist ning majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist. Samal ajal tuleb tähelepanelikult jälgida uue tekkiva tasakaalustamatuse märke, nt mõne liikmesriigi eluasemeturul³.
- (3) Euroalal püsib märkimisväärne tasakaalustamatus. Kuigi netovõlgnikriigid on teinud suuri edusamme oma maksebilansi tasakaalustamisel, on mitmes võlausaldajariigis jätkuvalt suur jooksevkonto ülejääk, mis kajastab üldist kogunõudluse nappust. Jooksevkonto ülejääk oli euroalal 2016. aastal 3,3 % SKPst ja see peaks prognooside kohaselt vähenema 2019. aastaks 2,9 %-le SKPst. Enamiku suurima võlakoormusega liikmesriikide rahvusvaheline netoinvesteeringispositsioon on paranenud aeglaselt ja jätkuvalt on vaja võtta kestvaid tasakaalustamismeetmeid. Riikidel, kus on pikka aega olnud suur jooksevkonto puudujääk, on jätkuvalt suur negatiivne rahvusvaheline netoinvesteeringispositsioon, millega kaasneb tavaliselt ka suur erasektori või avaliku sektori võlakoormus ja mis kujutab endast nõrka kohta. Samas on vaja teha jõupingutusi ka suure jooksevkonto ülejäägiga riikides, et toetada sisenõudlust ja seeläbi tasakaalustada euroala.
- (4) Palgakasv toetab majanduse elavnemist euroalal, soodustades kogunõudlust, vähendades ebavõrdsust ja tagades kõrge elatustaseme. Tõhusad palgakujundusmehhanismid peaksid tagama, et palgad erinevad sõltuvalt riigipõhistest tingimustest ja adekvaatselt kajastavad tootlikkuse muutust. Tasakaalustamisprotsessi kiirendamiseks tuleks euroalal viia ellu struktuurireformid, mis suurendavad kõigi riikide tootlikkust, parandades riiklike kulutuste kvaliteeti ja struktuuri ning edendades palgakasvu ja sisenõudlust netovõlausaldajariikides, ja rakendada meetmed, mis piiravad tööjõu ühikukulu kasvu netovõlgnikriikides.
- (5) Üldise makromajanduspoliitika, sealhulgas raha-, eelarve- ja struktuuripoliitika, järjepidevus ja tasakaalustatus euroalal, on esmatähtis, et tagada kindlam ja jätkusuutlikum majanduse elavnemine. Viimastel aastatel on poliitikameetmed olnud rohkem seotud rahapoliitikaga, mille raames kasutati uusi erakorralisi vahendeid Euroopa Keskpanga keskpika perioodi inflatsioonieesmärgi saavutamiseks, toetades seeläbi majanduskasvu ja töökohtade loomist. Euroopa Keskpank teatas, et alustab oma varaostuprogrammi ümberkalibreerimist 2018. aasta jaanuaris. Seepärast on vaja rohkem tuge muudest poliitikameetmetest, mida saab võtta liikmesriikides, kus selliste meetmete võtmiseks piisavalt manööverdamisruumi.
- (6) Euroala kooskõlastatud üldise eelarvepoliitika rakendamiseks ja rahaliidu nõuetekohaseks toimimiseks on esmatähtis laiaulatuslikult koordineerida riikide eelarvepoliitikat ühtsete eeskirjade alusel. Ühiste eelarve-eeskirjade eesmärk on saavutada riiklikul tasandil võla jätkusuutlikkus, jättes samas aga ruumi makromajanduslikuks stabiliseerimiseks. Seepärast tuleb liikmesriikide ja euroala üldises eelarvepoliitikas leida tasakaal kahe eesmärgi vahel, st tagada riikide rahanduse jätkusuutlikkus pikas perspektiivis ning riikide ja kogu euroala makromajanduslik stabiilsus lühikeses perspektiivis. Võttes arvesse praegust euroala majanduse elavnemist, millel on teatavad ebatüüpilised jooned, kriisi tagajärjel jäänud võlakoormust ja Euroopa Keskpanga varaostuprogrammi prognoositavat ümberkalibreerimist, näib asjakohane kohaldada euroala koondtasemel üldjoontes neutraalset eelarvepoliitikat. On vaja tagada, et liikmesriikide eelarve kohandamine

³ Vt häiremehhanismi aruanne 2018

oleks piisavalt individuaalne, võttes arvesse eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja euroala riikide omavahelist mõju.

- (7) Riigieelarvete struktuuri ja haldamise otsustav parandamine nii tulude kui ka kulude poolel, nt suunates selleks rohkem vahendeid materiaalsesse ja immateriaalsesse investeringutesse, suurendaks riigieelarvete mõju nõudlusele lühikeses perspektiivis ja suurendaks tootlikkust pikas perspektiivis. Usaldusväärsele ja majanduskasvu soodustavale eelarvepoliitikale aitaks kaasa riiklike eelarveraamistike parandamine ja kulutuste tõhus läbivaatamine.
- (8) Hästi väljatöötatud maksustamisstruktuur on esmatähtis majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks ning ebavõrdsuse vähendamiseks. Maksusüsteemide tõhusamaks ja õiglasemaks muutmiseks on esmatähtis lihtsustada maksusüsteeme ning võidelda maksupettuste, maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalehoidumise vastu. See võimaldab leida vahendeid avaliku sektori investeringuteks ning hariduse ja tervishoiu jaoks, edendades investeringuid, tööhõivet ja sotsiaalset õiglust. Eelkõige tuleb võtta meetmeid agressiivse maksuplaneerimise vastu, et tagada valitsemissektori tulud, kõrvaldada konkurentsimoonutused ettevõtete vahel, säilitada sotsiaalne ühtekuuluvus ja võidelda kasvava ebavõrdsuse vastu. Äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas oleks veel üks võimas vahend maksustamise vältimise vastu, mis aitaks ka tugevdada ühtset turgu ettevõtjate jaoks.
- (9) Tööjõu- ja tooteturgude struktuursed ja institutsionaalsed omadused ning hästitoimiv avalik haldus on olulised tegurid majanduse vastupanuvõime ning tsüklilise, reaalse ja sotsiaalse lähenemise tagamiseks euroala liikmesriikides. Vastupanuvõimelised majandusstruktuurid tagavad, et majandusvapustustel ei ole märkimisväärset ja pikaajalist mõju sissetulekutele ja tööhõivele liikmesriikides ja kogu euroalal. Sel viisil vähendavad nad majanduse kõikumist ning tagavad soodsa keskkonna jätkusuutlikuks ja kaasavaks majanduskasvuks. Struktuurireformide, sealhulgas riigipõhistes soovitud kirjeldatud reformid, rakendamise parem koordineerimine võib soodustada reformide positiivse mõju ülekandumist ühelt liikmesriigilt teisele ja tugevdada reformide mõju veelgi.
- (10) Hästitoimivad tööturud ja sotsiaalkaitstesüsteemid on oluline tugisammas kaasava majanduskasvu, väiksema ebavõrdsuse ning riikide ja euroala kui terviku majanduse vastupanuvõime edendamiseks. Selleks et saavutada selles valdkonnas ülespoole suunatud lähenemine, on *Euroopa sotsiaalõiguste samba* raames kehtestatud 20 põhimõtet kolmes ulatuslikus valdkonnas: i) võrdsed võimalused ja juurdepääs tööturule, ii) õiglased töötingimused ja iii) sotsiaalkaitse ja sotsiaalne kaasatus.
- (11) Hoolimata edusammudest tööturgude kohanemisvõimet suurendavate reformide elluviimisel, püsivad euroalal märkimisväärsed erinevused, mis jätkuvalt takistavad euroala sujuvat toimimist. Hästi läbimõeldud tööturupoliitika, mis on täielikult integreeritud sotsiaalkaitstesüsteemidega, võib toetada üleminekut tööturul ja tööturule taasintegreerimist, vähendada tööturu killustatust, tagada tulemusliku automaatse stabiliseerimise ja edendada sotsiaalset õiglust. Hästi kavandatud tööaja korraldus võib aidata leevendada vapustusi. Tööturul osaleda suutvate töötute tulemuslikuks ja õigeaegseks aktiveerimiseks saab pakkuda individuaalset toetust tööotsinguil, koolitust ja ümberõpet. Samas tuleb kaitsta neid inimesi, kes ei suuda tööturul osaleda. Esile kerkivad uued tööhõivevormid ja uut liiki lepingud toovad kaasa töökohakindluse ja sotsiaalkaitsega seotud probleeme. Sellega seoses peavad töökaitsealased õigusaktid tagama õiglased ja inimväärsed töötingimused kõigile töötajatele.

- (12) Tulemuslikud sotsiaalkaitstesüsteemid on esmatähtsad, et edendada kaasavaid tööturges ning tagada piisav sissetulekutoetus ja asjakohane sotsiaaltoetus kvaliteetsete teenuste kaudu. Pensionireformid ja töö- ja eraelu tasakaalu poliitikameetmed on samuti esmatähtsad tööturul osalemise edendamiseks. Tuleks kõrvaldada põhjendamatud piirangud, mis pärsivad töötamist, töötajate sektoripõhist ja geograafilist liikuvust ning sotsiaalkaitstesüsteemide tõhusust.
- (13) Kvaliteetse hariduse ja koolituse kättesaadavus on esmatähtis, et tagada võrdsed võimalused ja tegeleda oskuste tööturu nõudlusele mittevastavuse probleemiga. Asjakohastel investeeringutel inimkapitali haridus- ja koolitussüsteemide kaudu, mis parandavad elukestvat õpet ja tagavad oskuste vastavuse praegustele ja tulevastele tööturu vajadustele, on esmatähtis roll majanduse kohanemisvõime parandamisel ja reaalse lähenemise tagamisel pikas perspektiivis. Oskustesse investimine võib lisaks sotsiaalse kaasatuse ja mobiilsuse tagamisele soodustada ka innovatsiooni ning suurendada tootlikkust ja konkurentsivõimet.
- (14) Konkurentsi suurendavad tooteturgude reformid ning ettevõtluskeskkonda ja ametiasutuste (sealhulgas tõhus kohtusüsteem, mis hõlbustab lepingute täitmist) kvaliteeti parandavad reformid suurendavad liikmesriikide ja euroala kui terviku majanduslikku vastupanuvõimet. Ühtse turu edasine integreerimine on osutunud peamiseks kasvu- ja liikmesriikide lähenemise mootoriks. Ühtsel turul on veel oluline kasutamata potentsiaal ja turu täielikuks väljakujundamiseks tuleb teha märkimisväärsed edusamme. Teenuste (sealhulgas finants-, digikaubandus-, energia- ja transporditeenused) ühtne turg on tegutsemist nõudev väljakutse. Sellest hoolimata tuleks tähelepanu pöörata ka kaubaturgudele, et hoida ära võimalikku turu killustumist. Digitaalne ühtne turg peaks aitama välja kujundada õiguskeskkonda, et kiirendada majandustegevuse digiteerimist, mis on vajalik samm tooteturgude toimimise ja üldise konkurentsivõime parandamiseks.
- (15) Kuigi euroala pangandussektori üldine vastupanuvõime on pärast kriisi paranenud ja pangalaenude maht on hakanud taas suurenema, on jäänud nõrgad kohad, mis tuleb kõrvaldada. Pangad, eelkõige väikesed ja keskmise suurusega pangad, on silmitsi väikese kasumlikkuse probleemiga. Pankade kasumlikkust mõjutavad jätkuvalt negatiivselt pankade ärimudelite kohandamise kulud, madalad intressimäärad ja muude rahastamisvormide poolt pakutav suurenev konkurents. Seepärast tuleb ärimudeleid veelgi kohandada, et tagada jätkusuutlikkus pikas perspektiivis. Viivislaenude osakaal on peaaegu kõigis kriisist rohkem mõjutatud euroala liikmesriikides stabiliseerunud ja vähenemas, kuid edusammud jätkuvalt aeglased. Kõrged viivislaenude suhtarvud pärsivad pankade suutlikkust laenu anda, rahapoliitika ülekandumist ja majanduse kohanemisvõimet. Need on ka pangandussüsteemi kui terviku haavatavuse allikaks. Nõukogu poolt 2017. aasta juulis kokku lepitud viivislaenude vähendamise tegevuskava alusel ja nagu märgitud pangandusliitu käsitlevas 11. oktoobri 2017. aasta teatises, on komisjon praegu ette valmistamas põhjalikku viivislaenude vähendamise meetmete paketti 2018. aastaks.
- (16) Majandus- ja rahaliidu institutsionaalse struktuuri tugevdamiseks tuleb esmajärjekorras välja kujundada pangandusliit ja teha edasisi edusamme kapitaliturgude liidu loomisel. Pangandusliidu loomine on hästi edenenu, kuid see ei ole veel valmis. Komisjoni hiljutises teatises pangandusliidu väljakujundamise kohta üritatakse anda kätte suund, kuidas jõuda kokkuleppele pangandusliidu väljakujundamise küsimuses, võttes aluseks praegused nõukogu võetud kohustused. Ühtse hoiuste tagamise skeemi ja ühtse kriisilahendusfondi ühise kaitsemeetme puudumine pärsib pangandusliidu suutlikkust kõrvaldada seos pankade ja riikide

vahel. Tuleb jätkata jõupingutusi pankade riskide täiendavaks vähendamiseks ja riskijuhtimise parandamiseks. Selles kontekstis on oluline teha kiireid samme, et jõuda kokkuleppele komisjoni poolt 2016. aasta novembris esitatud õigusaktide paketi üle, võtta täiendavaid meetmeid viivislaenude vähendamiseks ja aidata pankadel mitmekesistada nende investeeringuid riigivõlakirjadesse.

- (17) Komisjoni valge raamat Euroopa tuleviku kohta tähistas EL 27 jaoks arutelu algust liidu tuleviku üle ja selles esitati võimalikud stsenaariumid. Lisaks koostas komisjon mitmed aruteludokumendid. Näiteks aruteludokumendis majandus- ja rahaliidu süvendamise kohta esitati üldine visioon majandus- ja rahaliidu lõpuleviimiseks ning liidu struktuuri väljakujundamiseks vajalike sammude järjestus. 2017. aasta kõnes olukorra kohta Euroopa Liidus toodi esile majandus- ja rahaliidu edasise väljakujundamise võtmelemendid ning komisjon esitas 2017. aasta sügisel asjakohased ettepanekud,

SOOVITAB euroala liikmesriikidel iseseisvalt ja ühiselt võtta eurorühma raames aastatel 2018–2019 järgmisi meetmeid.

1. Järgida poliitikat, mis toetab jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu, ning parandada vastupanuvõimet, tasakaalustamist ja lähenemist. Teha märkimisväärsed edusamme ühtse turu väljakujundamiseks, eelkõige teenuste (sealhulgas finants-, digikaubandus-, energia- ja transporditeenused) valdkonnas. Võttes arvesse positiivseid tsüklilisi tingimusi, peaksid kõik liikmesriigid seadma prioriteediks reformid, mis suurendavad tootlikkust ja kasvupotentsiaali, parandavad institutsionaalset ja ettevõtluskeskkonda, kõrvaldavad investeeringuid pärssivad kitsaskohad, toetavad kvaliteetsete töökohtade loomist ja vähendavad ebavõrdsust. Jooksevkonto puudujäägi või suure välisvõlga liikmesriigid peaksid täiendavalt üritama piirata tööjõu ühikukulu kasvu. Jooksevkonto suure ülejäägiga liikmesriigid peaksid täiendavalt edendama palgakasvu ja rakendama prioriteetsed meetmed, mis soodustavad investeeringuid ja sisenõudlust ning hõlbustavad euroala tasakaalustamist.
2. Seada eesmärgiks üldjoontes neutraalne eelarvepoliitika euroala koondtasemel ja tasakaalustatud poliitikameetmed. Eelarvepoliitika peaks tagama sobiva tasakaalu kahe eesmärgi vahel: tagama riikide rahanduse jätkusuutlikkuse, eelkõige vähendades võlasuhet riikides, kus see on kõrge, ja toetama majanduse elavnemist. Tagades riiklike eelarveraamistike tõhusa toimimise, peaksid liikmesriigid järgima stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele vastavat eelarvepoliitikat, mis toetab investeeringuid, ning parandama riigi rahanduse kvaliteeti ja struktuuri, vaadates läbi kulutused ja võttes majanduskasvu soodustavaid ja õiglasi maksumeetmeid. Liikmesriigid peaksid võtma ja rakendama meetmeid võlapõhise maksustamise vähendamiseks ja agressiivse maksuplaneerimise vastu võitlemiseks, et tagada võrdsed tingimused, maksumaksjate võrdne kohtlemine, riigi rahanduse kindel seisund ja stabiilsus euroalal. See hõlmab töö jätkamist äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi vallas.
3. Viia ellu reformid, mis edendavad kvaliteetsete töökohtade loomist, võrdseid võimalusi, juurdepääsu tööturule ja õiglasi töötingimusi ning toetavad sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust. Reformide eesmärk peaks olema: i) usaldusväärsed ja paindlikud töölepingud koos piisava toetusega üleminekuperioodil ning tööturu killustatuse vältimine; ii) kvaliteetsed ja tõhusad elukestva õppe haridus- ja koolitussüsteemid, mille eesmärk on sobitada oskused tööturu vajadustega; iii) tõhusad aktiivsed tööturumeetmed, millega toetatakse tööturul osalemist;

iv) jätkusuutlikud ja sobivad sotsiaalkaitstesüsteemid, mis vastavad uut laadi tööhõivele ja töösuhetele; v) tööjõu sujuv liikumine töökohtade, sektorite ja asukohtade vahel; vi) tõhus sotsiaaldialoog ja palgaläbirääkimised asjakohasel tasemel; vii) maksustamise suunamine tööjõult mujale, eriti väikese sissetulekuga töötajate ja leibkondade teise palgasaaja puhul.

4. Kooskõlas nõukogu (ECOFIN) 2016. aasta juuni tegevuskavaga jätkata tööd pangandusliidu loomise lõpuleviimiseks seoses riski vähendamise ja jagamisega (sealhulgas Euroopa hoiuste tagamise skeem), käivitades ühtse kriisilahendusfondi ühise kaitsemeetme ja tugevdades Euroopa järelevalveraamistikku, et vältida riskide kuhjumist. Võtta meetmeid, et tuntavalt kiirendada viivislaenude vähendamist nõukogus (ECOFIN) kokku lepitud tegevuskava alusel ja edendada finantsvõimenduse vähendamist liikmesriikides, kus erasektori võlakoormus on suur. Edendada ELi kapitaliturgude integreerimist ja arengut, et toetada reaalmajanduse kasvu, tagades samas finantsturgude stabiilsuse.
5. Teha kiireid edusamme majandus- ja rahaliidu väljakujundamiseks, eelkõige komisjoni 2017. aasta sügise algatuste alusel, järgides liidu siseturu nõudeid ning tehes seda euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide suhtes avatud ja läbipaistval viisil.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*